

Veluwelijn rekent op reizigersgroei

Tussen Apeldoorn en Zwolle rijdt vanaf half december de hoogfrequente Veluwelijn. 20 procent meer reizigers is het doel. Frequentie en betrouwbaarheid zijn het parool. “Als forens ben je blij met elke verbetering.”

IJsseldijk vlak bij Zwolle.

AUTEUR PIEN HEUTS FOTO'S CHRIS PENNARTS

Station Apeldoorn. Half vijf 's middags. De verschillende bussen van Veolia, blauwwit, roodwit en de donkerblauwe Stadsbus Plus, staan opgesteld op de perrons A tot en met J. Daartussen bussen van Breng en de Betuwe Express. De dynamische reis-informatie wijzigt bijna continu de bestemmingen en

de aankomst- en vertrektijden. Bussen rijden af en aan tijdens de vrijdagmiddagspits. “De Veluwelijn?”, antwoordt een oudere man, die net met de trein uit Utrecht komt. “Die rijdt geloof ik tussen Apeldoorn en Zwolle. Precies weet ik het niet.” Nergens is op het Apeldoornse busstation te zien dat

vanaf 12 december de Veluwelijn gaat rijden, een hoogwaardige openbaarvervoerlijn tussen Apeldoorn en Zwolle. Een moderne vervanging van de huidige lijn 90s. “Misschien moeten we daar nog even naar kijken”, reageert projectleider Simone Balhuizen van de provincie Gelderland. “Maar we hebben er verder veel ruchtbaar-

heid aan gegeven, hoor. Inwoners van de deelnemende gemeenten langs het traject hebben al in een vroeg stadium informatie in de brievenbus gekregen. Verder zijn mensen de afgelopen twee jaar regelmatig met nieuwsbrieven van de voortgang op de hoogte gehouden. Zij zijn immers de klanten en potentiële klanten. Ook scholen, een belangrijke doelgroep, hebben we erbij betrokken.”

Dankjewel

Lijn 90s stroomt vol. Veel scholieren stappen in, maar ook forenzen en ouderen. De chauffeur van Veolia begroet iedereen vriendelijk. Hij zal tijdens de 1.15 uur durende rit naar Zwolle elke uitstapper via zijn spiegel luid met een 'dankjewel' bedanken voor de rit. Deze man weet hoe hij een vriendelijke sfeer kan creëren. Zijn mening over de concessiewisseling, waardoor Syntus vanaf 13 december de concessie Veluwe van Veolia overneemt, vindt hij minder belangrijk. "Als ik mijn werk maar met plezier kan blijven doen", is het enige wat hij er over kwijt wil. Stipt om '57' trekt lijn 90s op. De meeste scholieren hebben zich met hun iPod afgesloten. Twee jongens uit Vaassen en Ernst vinden het wel fijn als de bus vanaf december vaker gaat rijden. Ze zitten in Apeldoorn op school en hebben gehoord dat de Veluwelijn straks in de spits om de 10 minuten komt.

Zitkeien

Via het Oranjepark verlaat de chauffeur in noordelijke richting Apeldoorn richting Wenum en Vaassen. Langs de route zijn de meeste abri's gereed voor de komst van de Veluwelijn. De dynamische reisinformatie functioneert bij bijna alle haltes. Niet alleen lijn 90s (en straks de Veluwelijn), maar ook lijn 96 die Apeldoorn met Epe verbindt en lijn 97 die tussen Hattem en Zwolle rijdt, gebruiken de route over de N794. Beide busdiensten worden vanaf 13 december zogeheten feederlijnen. Reizigers uit Vaassen en Hattem worden dan met kleine busjes opgehaald en naar een halte op

de route van de Veluwelijn gebracht.

De haltes langs de Veluwelijn zijn verhoogd, aangepast aan (minder)validen en kindervagens. Ze hebben een lang perron inclusief blindegeleidelijnen, blauwe led-verlichting, een overdekte abri en een karakteristieke groenbruine bank, dito prullenbak met daarnaast drie zitkeien. Achter de haltes is ruimte om fietsen te stallen. Aan sommige haltes wordt nog gewerkt. Opwaarderen naar hov-standaard, heet dat in jargon.

Valleilijn

De Veluwelijn is een initiatief van de provincie Gelderland en tot stand gekomen met hulp van de provincie Overijssel en de gemeenten Apeldoorn, Epe, Heerde, Hattem en Zwolle. De plannen voor een hoogwaardige ov-verbinding tussen Apeldoorn en Zwolle ontstonden in 2006. De provincie Gelderland wilde meer reizigers in het openbaar vervoer krijgen. Dan moest die reiziger wel worden verleid met een aantrekkelijk product. "Tussen Apeldoorn en Zwolle is geen treinvervoer, tenzij oostelijk via Deventer", zegt Carl Bieker, de operationeel verantwoordelijke van het projectteam Veluwelijn. "Gebleken was al dat bijvoorbeeld de Valleilijn, de hov-combinatie van trein en bus tussen Ede-Wageningen en Amersfoort, goed werkt. Daarom hebben we dit concept ook gekozen voor de Veluwelijn, waar genoeg potentie is. Met mooie, comfortabele gelede aardgasbussen, die in de brede spits elke 10 minuten rijden en buiten de spits elk kwartier of half uur. Frequentie en betrouwbaarheid moeten het aantal reizigers doen groeien."

Halte Vaassen-Noord.

Dorpenlijn

De Veluwelijn is een echte dorpenlijn. Van Apeldoorn tot Zwolle rijdt de bus door Wenum, Vaassen, Ernst, Epe, Heerde, Wapenveld en Hattem om tenslotte over de IJsselbrug het NS-station van Zwolle te bereiken. Hoewel de bus de hele rit vol zit, zijn er weinig reizigers die het hele traject afleggen. Velen stappen uit in Vaassen en Epe en vanaf Heerde stappen er weer in richting Zwolle. Veel forenzen kiezen voor lijn 294 die over de A50 in 55 minuten van Apeldoorn naar Zwolle rijdt, een halfuurdienst die tussen zes uur 's morgens en zeven uur 's avonds rijdt.

Alsjeblieft

Vlak voor Vaassen staat naast autobedrijf Kievit een groot geel bord dat de realisatie van de Veluwelijn aankondigt. In bijna elke gemeente langs het traject zijn wegwerkzaamheden in volle gang om de doorstroming van de hov-lijn te bevorderen. Lijn 90s volgt alle omleidingen. Bij halte Vaassen-Noord stappen veel mensen uit. "Alsjeblieft", zegt de chauffeur hen consequent gedag. De halteplaats is hier nog in aanbouw. Een stukje verderop rechts dendert het verkeer over de A50. De bus pakt de rotonde driekwart richting Ernst. In de weiden draven paarden. Een bord meldt 'Jezus kent u wel'. In de dorpskern van Ernst is de chauffeur zo vriendelijk drie meiden die komen aansprinten bij het stoplicht te laten instappen. Ze zitten in Zwolle op de lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding. "We hebben vandaag kaartoriëntatie gehad", verzucht een van hen. "Van Nunspeet zijn we op een topografische

Centrale overstap bij transferium Horsthoek, Heerde-Zuid.

Centrum van Heerde.

kaart naar Emst gelopen; om negen uur vanmorgen vertrokken. Zes uur gelopen. Ik ben kapot. Ik hoop dat ik de trein naar Delden haal.”

20 procent groei

Dagelijks maken zo'n drieduizend reizigers gebruik van lijn 90s, zesduizend in- en uitstappers. De provincie Gelderland heeft zich een reizigersgroei van 20 procent in 2013 ten doel gesteld, evenals de nieuwe vervoerder Syntus, die de concessie Veluwe in ieder geval tot 2016 rijdt. “Het is een ambitieus doel, maar zeker niet onhaalbaar”, reageert Rick Hartgers, concessiemarketeer Veluwe van Syntus. “De Veluwelijn is een rechtstreekse snelle hov-verbinding die in combinatie met de sneldienst 294 een goede ov-verbinding garandeert, een van de drukste op de Veluwe. Als we straks met 22 gloednieuwe aardgasbussen gaan rijden betekent dat een forse vooruitgang voor de reiziger. Om dat te vieren en voorlichting te geven organiseren we op 12 december een reizigersintroductiedag. Veel mensen zullen op deze gratisreizendag de Veluwelijn naar de befaamde kerstmarkt in Vaassen nemen.”

Vlottere doorstroming

Frequentie en betrouwbaarheid zijn de kracht van de Veluwelijn, zegt projectleider Simone Balhuizen. “Door een vlottere doorstroming en voorrang bij verkeerslichten maakt de Veluwelijn bovendien een tijdswinst van 10 minuten op de huidige lijn 90s. Zonder busbanen.” Collega Carl Bieker vertelt dat in de dorps-

kernen minimale aanpassingen zijn gepleegd, aan bijvoorbeeld kruisingen en rotondes. Zo gaat de route straks via een net iets bredere weg of worden haltes net wat praktischer geplaatst. Het is bijvoorbeeld handig een halte met een 30 km-zone te combineren omdat de bus daar toch al langzaam rijdt. Bieker: “Bewoners zijn steeds op de hoogte gehouden. We hebben geprobeerd klein leed, dat het verplaatsen van een halte soms veroorzaakt, zoveel mogelijk te beperken. Veiligheid en doorstroming gaan nu samen.”

Gelede bussen

Omdat de Veluwelijn zo'n zestig haltes aandoet zal het nooit een snelle verbinding worden. Dat is ook niet het doel. De frequentie is het belangrijkste, benadrukt Balhuizen. “In de spits van een halfuurdienst naar elke tien minuten en buiten de spits naar een kwartierdienst; dat is een enorme vooruitgang. Via de dynamische reisinformatie kun je de minuten aftellen. Verder hebben we een aantal nieuwe haltes bij bedrijventerreinen Apeldoorn-Noord en Zwolle-Zuid, waarmee we forenzen beter bedienen.” En, voegt Bieker er aan toen: “Omdat Syntus straks met gelede bussen gaat rijden, is er altijd voldoende capaciteit. Nu moest Veolia in de spits vaak vanaf Heerde, Epe en Apeldoorn versterkingsritten rijden.”

Verlaten transferium

Een belangrijk element van de Veluwelijn is het nieuwe transferium Horsthoek bij de afslag Heerde-Zuid aan de A50. Hier kunnen reizigers met ingang van de nieuwe concessie Veluwe overstappen van de auto op de bus en van de Veluwelijn op lijn 294 die over de A50 rijdt. En andersom natuurlijk. Op deze vrijdagmiddag ligt het transferium er verlaten bij. Er staan wat auto's op het carpoolplein. De abri's zijn nog in aanbouw evenals de overdekte fietsstallingen. Wel zijn de overkappingen klaar. Het logo van McDonald's torent boven het parkeerterrein uit. Lijn 90s laat de hamburgergigant rechts liggen en gaat onder de A50 door. Verderop voor de dorpskern van Heerde is het doorgaande verkeer gestremd. De bus neemt een stukje Elburgerweg. Er wordt druk gewerkt aan de weg en aan een zogeheten centrumhalte van de Veluwelijn. In plaatsen als Heerde, Epe en

Vaassen zijn deze opstapplaatsen voorzien van een VVV-informatiezuil, een openbaar toilet en fietskluisen.

Richting Wapenveld is het in beide richtingen druk op de N794. De route voert rechts langs het Zwolse bos. Een enkel huis en een aantal Wok- en Chinese restaurants liggen aan deze doorgaande weg. Een vrouw stapt in. De halte aan de Dreefseweg ligt er in het donker verlaten bij. “Ik vind het hartstikke goed dat de Veluwelijn straks veel vaker gaat rijden”, zegt de bejaardenverzorgster als ze zit. “Nu moet ik altijd precies uitkijken hoe laat ik van m'n werk wegga. Dat is in de toekomst veel relaxter. Ik vind het echt een vooruitgang. Als je vijf dagen per week met het openbaar vervoer reist, ben je als forens blij met elke verbetering en tijdswinst.”

Waanzinnig leuk

De Veluwelijn is een samenwerkingsproject. In 2007 heeft de provincie Gelderland een rondgang langs de gemeenten aan de route gemaakt. Simone Balhuizen: “We hebben heel simpel gevraagd op welke wijze de Veluwelijn een voordeel voor de verschillende gemeenten zou kunnen zijn. En wat het ze waard was. Omdat elke gemeente gebaat was bij óf de hogere frequentie of een mooie centrumhalte of een bepaalde route, is een mooi samenwerkingsverband ontstaan.” Balhuizen vertelt dat Gelderland als concessieverlener het meeste geld heeft geïnvesteerd, ruim 7 miljoen euro. Verder heeft het ministerie subsidie verleend en hebben de deelnemende gemeenten en de provincie Overijssel bijgedragen. “De lasten zijn verdeeld”, legt Balhuizen uit. “Gelderland financiert en onderhoudt bijvoorbeeld de dynamische reisinformatie op het traject. Overijssel doet dat voor Zwolle. De abri's en fietsstallingen op de route komen voor de helft voor rekening van Gelderland, de gemeenten betalen de andere helft. Ook de kosten van de doorstromingsmaatregelen zijn gedeeld.” Of een dergelijk hov-plan nu in tijden van bezuinigingen ook tot realisatie had kunnen komen, vindt Balhuizen een als-dan-vraag. “De Veluwelijn is een feit. En dat is een enorme verbetering voor forenzen, scholieren, incidentele reizigers en niet te vergeten toeristen. Jaarlijks bezoeken 1,9 miljoen toeristen de Veluwe.”

Halte IJsseldijk bij Zwolle.

Dichte spoorbomen

Het Hanzestadje Hattem komt in zicht. De buschauffeur vraagt aan een jongen of de muziek wat zachter mag. Bij de jachthaven van Hattem wordt gewerkt aan een nieuwe opstapplaats; de centrumhalte is verplaatst naar het jachthavengebied. In de zomer is dit een drukke, toeristische plek. Een andere halte is verplaatst om te anticiperen op de nieuwe wijk Assenrade. Verderop ligt de IJsselbrug. Lijn 90s rijdt onder de nieuwe spoorbrug van de Hanzelijn door. ProRail bouwt sinds 2007 aan de spoorlijn tussen Lelystad en Zwolle, die in 2012 de reiziger in een half uur tussen beide bestemmingen moet vervoeren.

Het meisje dat in Zwolle de trein naar Delden moet halen, kijkt continu op haar mobieltje. "Shit, die trein kan ik vergeten", voorspelt ze. Lijn 90s staat in een lange file voor de dichte bomen van de spoorwegovergang. Reizigers mopperen. Stressen. De bus doet nog een deel van het centrum aan voordat hij via de Eekwal het busstation bereikt. Bij de uitstaphalte verdringen de passagiers zich om uit te checken. Goed nieuws: vanaf 13 december rijdt de Veluwelijn rechtstreeks naar het station.

Op de Veluwelijn komen dezelfde aardgasbussen die nu op de Valleilijn rijden tussen Ede en Wageningen.

IJsselbrug bij Zwolle.